

Iļģuciema sieviešu cietuma stāsti

Materiāls no portāla DELFI sadaļas “Krātiņš” - speciālizdevuma par vienīgo sieviešu cietumu Latvijā. Tie ir stāsti par to, kāda ir ikdienu ieslodzījumā, kā arī sarunas ar sešām sievietēm, kas laiku nebrīvē pavada kopā ar saviem bērniem.

Varbūt no kaut kā tikām pasargāti

Alīna: Diplomēta ekonomista neatzītā vaina

Alīna ar vīru jau sen sapņoja par bērnu. Viņa – diplomēta ekonomiste labā darbā, viņam – savs bizness. Jaunā, laimīgā ģimene būvēja drosmīgus plānus, bet dzīve tajā ienesa savas korekcijas. Par grūtniecību Alīna uzzināja cietumā.

“Biju šokā, pēc tam – prieks. Man pat kļuva vieglāk. Šis ir mūsu pirmais bērns, mēs viņu ļoti gaidījām. Neraugoties ne uz ko, tā ir liela laime,” stāsta sieviete. “Protams, cietums nav tā labākā vieta, taču bērns – tās ir patīkamas raizes. Tagad šeit pavadītais laiks nebūs izmests vējā. Būšu aizņemta ar bērnu. Ja es te būtu viena, man morāli būtu grūtāk. Ļoti svarīgi, ka pati varu rūpēties par bērnu. Ikvienai mammai ir mierīgāk, ja mazulis ir blakus.”

Šokējošs tiesas lēmums

Alīnai piesprieda četrus gadus. Viņa notiesāta par ekonomisku noziegumu, “piesavināšanās” pants. Darbu Alīna atrada vēl studiju laikā, pēdējā kursā. Saka, ka esot paveicies: ļoti ātri iekārtojusies darbā atbilstoši specialitātei. “Nostrādāju piecus gadus, un tad sākās problēmas,” atceras Alīna, pēc tam apraujas un atzīst, ka nevēlas par to runāt. Taujāta, vai noziegumā viņa bija iesaistīta viena vai bija arī līdzdalībnieki, sausi atbild: “Lietā tikai es esmu norādīta.” Par notikušo Alīna stāsta ļoti mierīgi un apdomīgi. Brīžiem pat pasmaida, tomēr acīs asaras.

Tiesas lēmums Alīnai bija šoks. “Mēs to negaidījām. Pirmā reize, pirmā sodāmība, ekonomisks noziegums. Parasti piespriež nosacītu sodu. Pirmajā tiesā tik tiešām iedeva nosacīto. Bet vēlāk prokurors protestēja. Apelācija, otrā tiesa, man iedeva reālu sodu.” Noteiktajā laikā pēc Alīnas ieradās auto.

Zona nav vieta, kur draudzēties

Pārkāpt cietuma sliedzīmi ir baisi: dzīve pilnībā sagriežas, nezināmais biedē, atzīstas Alīna. “Nesapratu, kas mani gaida. Turklāt termiņš nav īss... Vēlāk pamazām pieradu, samierinājos,” viņa stāsta. “Protams, vecāki ļoti pārdzīvoja. Īpaši mamma. Visu laiku domāja, kā man te iet. Ar laiku arī pierada.”

Zonā Alīnu uzņēma normāli. Viņa ir klusa un mierīga sieviete. Nekad nemeklē konfliktus un visus asumus cenšas apiet. Tomēr pret draudzību ar citām meitenēm viņa ir piesardzīga. “Cietums man iemācīja būt uzmanīgai attiecībās ar citiem. Būt piesardzīgai. Neuzticēties katram. Situācijas mēdz būt dažādas. Gadās,

ka meitenes viena otrai uzticas, vēlāk parādās domstarpības, kaut kādi konflikti, pat kautiņi. Draudzenes tev ir tikmēr, kamēr viņām no tevis kaut ko vajag. Protams, mēdz būt arī draudzība, bet tā notiek reti. Nav vērts veidot kaut kādas draudzīgas attiecības. Šī nav īstā vieta. Ne jau tam,” spriež Alīna.

Līdz bērna piedzimšanai Alīna strādāja šuvēju cehā. Tagad visu laiku pavada ar mazuli. “Nodaļā ir ļoti labi. Bērnu uztur valsts, šajā ziņā nekādu problēmu nav. Dod apģērbu, baro, pamperi un citas lietas – viss, kas nepieciešams bērnam, tiek izsniegts. Tām, kam ir radnieki, kaut ko drīkst atvest no mājām – drēbes, rotaļlietas,” stāsta jaunā māmiņa.

Visu laiku un domas aizņem mazulis, nav laika skumt. Ļoti atbalsta ģimene: mamma, tētis, brāļi. Cietumā tas ir ļoti svarīgi. “Tas, vai cilvēks te salūzīs, protams, ir atkarīgs no viņa paša, no viņa rakstura. Taču ģimenes atbalsts ir ļoti svarīgs: no vīra vai mammas, tēta. Kaut no viena. Tāpēc, ka meitenēm gadās tā, ka nav, kam piezvanīt, ar ko aprunāties. Viņas visu dienu ir vienas. Protams, ka tevī parādās niknums, agresija. Atbalsts šeit ir ļoti svarīgs,” uzskata Alīna.

Viņai paveicies – vīrs dēlu dievina. Viņi katru dienu sazvanās, vīrs nāk uz tikšanos. Kad mazulis nedaudz apvelties, tētis varēs vest viņu pastaigās un pat aizvest uz mājām. “Mūsu tētis ir ļoti labs un mūs ļoti mīl,” ar maigumu teic Alīna un smaida.

Vai viņi stāstīs dēlam, kas notika? Alīna atbildi zina skaidri – nē: “Te ir bērni, kam ir trīs gadi un vairāk, un viņi, protams, jau saprot, kas notiek. Kad atgriezīsies mājās, atcerēsies šo laiku. Bet mūsu bērns ir maziņš, viņš neatcerēsies. Tas ir ļoti labi. Un, protams, ne es, ne bērna tētis par to nerunās.”

“Man šī ir zināma pieredze. Tā sanāca,” teic Alīna. “Pirmkārt, šeit pavadītais laiks man ir daudz iemācījis. Otrkārt, es neizšķērdēju laiku, es audzinu bērnu... Man tā ir vieglāk. Tā domāt. Iespējams, es sevi vienkārši mierinu... Iespējams, tas ir kaut kāds pārbaudījums. Bet varbūt gluži pretēji – tikām no kaut kā pasargāti. Nezinu... Nezinu...”

Alīna sapņo tikai par vienu – ātrāk tikt mājās. Kāda būs šī diena, viņa vēl nav domājusi: “Gribēšu atpūsties. Ar ģimeni – kaut kur tālāk no citiem cilvēkiem. Nākamgad es varu pretendēt uz nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu. Protams, vēl jāiziet komisija. Ja paveiksies un komisija ļaus, mēs dosimies mājās. Un tad viss būs labi.”

Latvijas 'pokerfeiss'

Liāna: vīrs strādāja, bērni gulēja, es spēlēju

Slaida, spēcīga, noslēgta. Jau sākumā atsakās filmēties. Skaidri zina, ko vēlas. Liāna šķiet cilvēks, kurš visu kontrolē. Visu, izņemot savu dzīvi: Liāna ir divu bērnu mamma, kas, aizrāvusies ar azartspēlēm, iztērēja svešu naudu un nonāca cietumā uz trīs gadiem.

Virtuāla nauda, reālas problēmas

“Man ir azartspēļu atkarība,” Liāna pasaka un cieši lūkojas uz mums, vērojot reakciju. Caururbjošais skatiens liek justies ne savā ādā. “Neviens nezina, kā šī atkarība rodas. Pat zinātnieki,” turpina Liāna. “Kaut

kad internetā izlasīju, ka var spēlēt kārtis uz naudu. Nolēmu pamēģināt. Man nevajadzēja naudu, tik vien kā bija interesanti izmēģināt. Bet pēc tam ievilka.”

Reizēm laimesti pārsniedza tūkstoti, Liāna neaizdomājoties visu lika atpakaļ spēlē: “Rokās šo naudu neesmu turējusi. Tagad viss notiek virtuāli. Tādēļ arī nebija realitātes sajūtas. Virtuālā nauda – tā ir virtuālā nauda.”

Liānai ir nepabeigta augstākā izglītība, viņa studēja ekonomiku. Desmit gadus nostrādāja vienā uzņēmumā. Par to, kas noveda līdz cietumam, Liāna nevēlas stāstīt. Teic, ka tas bija darbā. Summa ļoti liela, sveša nauda.

Azartspēļu atkarību atšķirībā no alkoholisma un narkomānijas var ļoti vienkārši noslēpt no tuviniekiem. “Es negāju uz spēļu zālēm. Nekad tādās neesmu bijusi. Spēlēju darbā un mājās pa naktīm, kad vīrs strādāja, bet bērni gulēja.” Vīrs par notiekošo uzzināja vien tad, kad mājās ieradās cilvēki ar kratīšanas orderi. “Kā viņš reaģēja? Nē, viņš mani nelamāja... Viņš bija šokā,” mulsi atzīstas Liāna.

Bilingvālā sistēma darbībā

Liāna cietumam sagatavojusies jau laicīgi – atšķirībā no vairuma citu ieslodzīto viņai nebija bail no nezināmā. “Es sapratu, ka man te būs jābūt. Internetā tagad var atrast visu. Nokārtoju vajadzīgos papīrus, lai jau uzreiz būtu kopā ar meitu. Morāli biju gatava. Aptuveni jau zināju, kas un kā te būs. Man cietumā nav nekā negaidīta,” skaidro sieviete. Viņa te ir jau gadu, tā ir viņas pirmā sodāmība.

Un tomēr visam sagatavoties nav iespējams. “Es runāju tikai latviešu valodā, sākumā man bija problēmas ar valodu. Šeit meitenes runā tikai krieviski, latviski nesaprot. Kad es tikko ieradās, bija tā: “Ā, tu runā latviski, nu tad es ar tevi nerunāšu!”” savas pirmās dienas cietumā atceras Liāna. “Bet ar laiku pierada. Tagad visas un arī viņu bērni saprot latviski. Bet mana meita krieviski runā daudz labāk par mani. Meitenes pat palūdza, lai ar viņu bērniem es runāju latviski, lai bērni mācās otru valodu. Tādēļ tas ir tikai pluss arī viņām.”

Mājās Liānu gaida vīrs un dēls, kam ir četri gadi. Trīsgadīgā meitiņa ir kopā ar viņu cietumā. “Viņa zina, ka mēs esam ieslēgtas, ka mums ir noteikta teritorija. Mēs gan nesakām, ka šis ir cietums. Saucam to par mājām. Vasarā viņa atgriezīsies pie ģimenes, viņa to jau zina. Šurp vairs neatgriezīsies, jau ir liela, prātīga. Rudenī ies dārziņā. Es tik un tā nevaru būt kopā ar viņu līdz termiņa beigām. Vienkārši paņēmu līdzi, lai viņai nebūtu šoka par to, ka mamma pēkšņi kaut kur pazudusi. Līdz šim brīdim neesam bijušas šķirtas pat ne uz dienu,” stāsta Liāna.

Krievietēm vieglāk: izlamājas un viss

“Man ir ļoti mierīga daba. Protams, gadās, ka saniknojos, taču tā notiek ļoti reti. Ir meitenes, kas vispirms runā, bet pēc tam domā, bet es vispirms piecreiz apdomāju, ko sacīt. Un galu galā, iespējams, vispār noklusēšu. Es vienmēr tāda esmu bijusi,” sevi raksturo Liāna.

Draugu viņai šeit nav. “Domāju, ka otrai meitenei, ar kuru jūs runājāt (Alīna – red.), arī nav draugu. Vienkārši latviešiem ir cita mentalitāte. Tādēļ brīžiem mēdz būt grūtāk. Krievietes izlamājas un nomierinās. Es visu krāju un paturu sevī. Pirmajā laikā bieži gāju pie psihologa, lai ar visu tiktu galā. Tagad jau vairs neēju, pieradu,” stāsta Liāna.

“Nē, protams, nav tā, ka es visu laiku būtu viena. Mēs kopā gatavojam ēdienu, ir kopīga sadzīve. Vienkārši mēs neesam draudzenes. Kad būšu brīvībā, ne ar vienu no meitenēm neuzturēšu attiecības. Viena lieta, ko es šeit esmu iemācījusies, – ja man kaut kas nepatīk, es to varu pateikt tieši acīs. Tāpēc, ka sapratu – cietumā visvairāk saņem tas, kurš ir bezkaunīgs, tas, kurš visšķaļāk kliedz. Bet es, klusa latviešu meitene... Protams, man šajā ziņā ir grūti. Cenšos pret visiem izturēties vienlīdzīgi. Kāds to nesaprot, sak, ja mēs dzīvojam četratā, tad vispirms jādod savējiem. Bet es uzskatu, ka mēs visi esam vienlīdzīgi.”

Uz pusgadu Olaines atkarīgo centrā

“Atkarība ir daudziem, tikai ne visi to atzīst. Taču tā ir slimība. Jautājums – cik tālu tu aizej?” spriež Liāna. “Protams, es nožēloju izdarīto. Domāju, ka visas, kas ir šeit, nožēlo. Izņemot narkomānes ar stāžu. Divreiz esmu bijusi Minesotas programmā. Cik azartiski cilvēki mēdz stāstīt par piedzīvoto kaifu! Skaidrs, ka izies un atkal ķersies pie vecā. Diez vai viņš kaut ko nožēlo.”

Minesotas ārstēšanas programma (plaši pazīstama arī kā Minesotas programma) ir atkarību ārstēšanas modelis, kurā apvienoti savstarpējās palīdzības principi, psihologu, psihoterapeitu un citu speciālistu konsultācijas, kā arī ārstēšana ar medikamentiem un rehabilitācija.

Centrs atkarīgajiem ieslodzītajiem atklāts 2016. gadā Olaines cietumā. Var uzņemt ap 200 ieslodzīto, kam ir alkohola vai narkotiku atkarība. Galvenais uzdevums – palīdzēt ieslodzītajiem sākt ārstēties no atkarībām, atbalstīt psiholoģiski un sagatavot dzīvei brīvībā.

Minesotas programmā Liāna piedalījās divreiz – pēc pirmās reizes “norāvās”, gāja atkārtoti. Tagad gatavojas doties uz Olaines centru atkarīgajiem, atlicis vien nosūtīt meitiņu mājās pie tēta. “Minesotas programma bija 28 dienas, bet tagad es braukšu uz pusgadu. Kaut kāda poļu un norvēģu programma. Domāju, ka pamats būs apmēram tas pats – psihologi, darbs grupās,” spriež Liāna.

Viņa ir pārliecināta, ka šoreiz viss izdosies. “Pirms nonācu šeit, kādu laiku nebiju spēlējusī. Tagad pusgadu nodzīvošu atkarīgo centrā. Vecāki atbalsta, vīrs palīdz,” sieviete teic.

Un ko pēc tam? “Vīram ir idejas. Pagaidām paliksim Latvijā. Esam bijuši ārzemēs, bet bez tuviniekiem tur ir grūti. Gribas, lai vecvecāki redz mazbērņus. Ja nebūtu bērnu, iespējams, arī aizbrauktu. Bet tā – mēģināsim kaut ko Latvijā,” par nākotni spriež Liāna. Protams, viņai ir sapņi, taču par tiem viņa nevēlas stāstīt. “Ja pastāstīšu, nepiepildīsies!”

Es pati norāvos

Oļesja. Amfetamīns, ‘Bella Italia’ un deviņi bērni uz diviem

Oļesjai patīk izšūt – saka, ka tas nomierina. Varot mierīgi padomāt par dzīvi. Sievietes roku rotā tetovējums itāļu valodā – “Mana ģimene – mans cietoksnis”. Tomēr īstu cietoksnī viņa pagaidām nav uzbūvējusī. Ne Itālijā, kur piedzima viņas dēls, ne Latvijā, kur viņa nonāca cietumā par narkotiku tirgošanu.

Negaidīju, ka viss notiks tik ātri

Oļesja augusi labvēlīgā ģimenē, viss mainījies, kad vecāki izšķīrās. Pēc astotās klases viņa pameta skolu un sapinās ar sliktu kompāniju. “Iespējams, tajā brīdī man bija jābūt līdzās mammai. Bet es pati “norāvos,” spriež Oļesja. Uz amfetamīna viņu “uzsēdināja” vecākās meitas tēvs, pēc tam viņa sāka tirgot narkotikas citiem. “Strādāt bija slinkums. Bet šis ir visvieglākais veids, kā pelnīt,” atzīstas jaunā sieviete. “Par sekām gan nedomā. Aizdomāties sāk tikai tad, kad nonāk cietumā.”

Neraugoties uz pieklājīgo stāžu – 10 lietošanas un sešiem tirgošanas gadiem –, Oļesja zonā nonākusi pirmoreiz. Viņa labi atminas, kā tika aizrūta: “Es it kā neslēpos. Tikai negaidīju, ka viss notiks tik ātri. Viņi neļāva ne mantas savākt, neko. Vienkārši atnāca un pateica, ka jāaprunājas iecirknī. Un es bez aizdomām braucu līdz. Nosēdēju piecas dienas izolatorā, un tikai tad, kad atveda uz cietumu, sapratu, ka viss.”

Oļesjai ir četri bērni. Trīs dzīvo ar viņas mammu, kas ir oficiālā aizbildne, bet jaunākā – deviņus mēnešus vecā meitiņa – ir kopā ar viņu cietumā. Meitiņa piedzima, kad Oļesjai jau bija piespriests sods.

“Kontrakcijas sākās negaidīti un kaut kā neskaidri. Visu dienu jutu, ka nedaudz iesāpas. Man bija spontānā aborta risks, domāju, ka sāpes saistītas ar to. Vakarpusē jau sapratu, ka tās ir kontrakcijas. Izsauca “ātros”, un tajā pašā dienā dzemdēju meitu,” atceras Oļesja. Ceturtās dzemdības viņai izrādījās pašas grūtākās.

Ja meita kaut kad jautās par savas dzīves pirmajām dienām, Oļesja negrasās neko slēpt. “Ja viņa prasīs, nemelošu. Kāpēc gan? Agrāk vai vēlāk citi pastāstīs. Labāk lai bērns uzzina patiesību no mammas, nevis svešiem cilvēkiem,” skaidro sieviete.

Vecākajai meitai ir desmit gadu, viņa jau visu saprot. Dēliņi ir mazāki, vēl nesaprot. Tomēr visi viņi jautā vienu un to pašu: “Mammu, kad tu atgriezīsies?” – “Kā tikko, tā tūlīt,” atbild Oļesja.

Te katram savas problēmas

Oļesja cietumā ir jau pusotru gadu. “Es nekaunos. Esmu atbildīga par savām kļūdām. Ko sastrādāju, par to maksāju,” viņa mierīgi saka. “Cietums man daudz ir iemācījis. Sākumā biju agresīva, sprēgāju. Pasaka man vienu vārdu, es pretī desmit. Tagad esmu mierīgāka. Labāk noklusēšu, aiziešu maliņā, un viss. Nelīdīšu konfliktos. Kāpēc? Man tas nav vajadzīgs.”

Oļesja vairs nesapņo. “Sapņi nepiepildās. Man galvenais, lai bērni būtu veseli. Un viss. Sapratu, ka esmu ļoti daudz muļķību darījusi... Tajā brīdī, kad kādam biju nepieciešama, manis nebija līdzās. It kā biju, bet vienlaikus manis nebija. Tas, ka viņi nevar pie manis pienākt un pajautāt... Tā ir mana vislielākā kļūda,” sieviete aplūst, pār viņas vaigiem līst mēmas asaras.

Cietumā tevi neviens nežēlos – katram savas problēmas. Tāpēc sāpes un asaras ir jātur sevī: “Ļoti pietrūkst tuvo cilvēku. Te nav tāda cilvēka, kuram varētu pieiet un aprunāties. Brīvībā es varēju iet pie mammas. Viņa man ir ne tikai mamma, bet arī draugs... Tagad, kad ir slikti, sēžu istabā viena un cenšos pati pārvarēt stresu. Izvērtēt, apdomāt. Es necenšos pie kāda skriet un sūdzēties. Kāpēc? Te katram ir savas problēmas.”

Oļesja nevienam neuzticas, viņa ir noslēgta. Arī to iemācījusies cietumā: “Es varu palīdzēt, atbalstīt, bet ne vairāk. Es nelīdīšu citam dvēselē un arī savā nelaidīšu. Vienu reizi zonā apdedzinājos... Tu viņai uzticies, stāsti visu, bet, kad tev ir grūti, viņa no tevis novēršas. Vai tad tā ir draudzene? Man brīvībā ir viens draugs, kurš grūtā brīdī tik tiešām bija blakus. Bet pārējie ir tikai tā. Paziņas.”

Dzīvosim kā draudzīga ģimene ar deviņiem bērniem

Par savu draugu Oļesja sauc vīru, jaunākās meitas tēvu. Viņi jau sen ir pazīstami, bet katram bija sava ģimene un sava dzīve. Vēlāk liktenis atkal abus savedis kopā: “Dziļi paklanos vīra priekšā, tieši viņš mani izvilka no tā visa, no tās dziļās bedres. Viņš man parādīja dzīvi no otras puses. Lika saprast, ka var normāli dzīvot, pelnīt un būt kopā ar ģimeni.”

Daudzbērnu mātes roku rotā tetovējums itāļu valodā – “Mana ģimene – mans cietoksnis”. Tieši ģimenē Oļesja redz savu glābiņu. Oļesjas vīrs ir daudzbērnu tēvs. Sieva nomira, un viņš palika ar četriem saviem bērniem un vienu pieņemto. Kad Oļesja iznāks no cietuma, viņi plāno dzīvot kopā.

“Tas nav sapnis. Es vienkārši zinu, ka tā notiks. Esmu izvirzījusi mērķi – audzināt bērnus, nolikt viņus uz kājām. Iet mācīties, strādāt. To, ko pagātnē darīju, vairs nedarīšu. Esmu pārvilkusi krustu... Galvenais – nenoiet no šī ceļa.”

Skatos uz viņu un raudu

Kristīna: kā nopelnīt māju un pazaudēt dēlu

Nogurusi seja, pie deniņiem agrīns sirmums. Klēpī brašs mazulis ar gaišām acīm, kurš rotaļājas ar mammas koši sarkani manikīrētajiem pirkstiem. Par narkotiku tirgošanu notiesātā Kristīna gatavojas kļūt par manikīra meistari un cer uz nosacītu atbrīvošanu pirms termiņa. Bet, pat ja tā notiks, bērnu viņai atņems: mazuļi ar māti cietumā var palikt līdz četrus gadus vecumam, Maksimam būs četri gadi un astoņi mēneši. Labākajā gadījumā viņš nonāks audžuģimenē, sliktākajā – bērnunamā.

Bērnība bez bērnības, astma un neuzticami vīrieši

Kristīna atsakās fotografēties. Teic: cietumā nonākt nav nekāda varonība. Tas ir muļķīgi un apkaunojoši. Kristīnai ir trīs sodāmības, visās lietās figurē viens un tas pats – narkotikas.

Narkotiku tirgošanai viņa ķērusies klāt nesen. Saka, ka šajā biznesā ilgi nevar noturēties, jo kāds tāpat nodos. Šo ceļu izvēlējusies, jo vajadzējis naudu: bija grūtniecības atvaļinājumā, nestrādāja. Ne vecāku, ne vīra. “Gadījās nepareizie piedzīvotāji,” nopūšas sievietē. Aizturēšana bija negaidīta un skarba: “Uz rokām mazulis. Viņi iebrazās – un viss. Tā neielaužas pat bandīti, nav ne deviņdesmitie, ne astoņdesmitie.”

Pirmajā reizē Kristīnai piesprieda četrus gadus cietumsodu: “Man tas bija traki, biju ļoti jauna. Man bija 19. Tās četras sienas, kurās dara visu – gan ēd, gan nokārtojas, gan mazgājas. Tu gadiem dzīvo tādā mazā istabā. Viss, tev nav sakaru, tu nevari piezvanīt uz mājām, nekā... Tajā laikā sarakste ar mājniekiem bija atļauta tikai ar tiesas lēmumu. Pilnīga izolācija. Pēc tam astoņus gadus bija pārtraukums no tā visa.”

Par kropliem un cilvēkiem

Tagad Kristīnu atbalsta vecmāmiņa un bērna tēva māte. Tēvs pie bērna nebrauc – iespējams, mazajam Maksimam to arī nevajag. Visu agrīno bērnību viņš pavadījis ar mammu Ilģuciema cietumā.

Kristīna uzskata, ka viņai bērnības nav bijis: “Visu laiku biju slimnīcā, astma. Dārziņā negāju. Ļoti baidījies no mamma, viņa bija stingrāka par tēti. Galu galā vecāki ir vainīgi pie tā, ka bērni ir ne tādi. Ar viņiem jādarbojas. Ar mani, piemēram, neviens nedarbojās. Mani audzināja vecmāmiņa. Jā, mamma bija, bet viņa dzīvoja sev.”

18 gadu vecumā Kristīna strādāja frizētavā – bija administratore. Reiz viņa steidzās mājās, lai pēc darba izgulētos, un pa ceļam iegāja pie kaimiņos dzīvojošā drauga. Vova atzinās, ka šņauc heroīnu, un centās iegalvot, ka šņaucot atkarība nerodas. Nosēdēja pusnakti, meitene aizgāja mājās, bet nākamajā vakarā uzzināja, ka Vova miris no pārdozēšanas. “Aizbrauca, kā saka mūsu žargonā,” Kristīna piebilst.

Ziņa par Vovas nāvi meiteni tik ļoti satriekusi, ka viņa arī nolēmusi pamēģināt narkotikas. Viņu centās atrunāt, bet nesekmīgi. “Iešņaucu, neko nejūtu. Kur tajā kaifs? Viņi saka: “Pagaidi.” Vēlāk eju un ir tāds miglains stāvoklis. Tā es pamēģināju heroīnu.” Pēc tam nāca arī citas vielas, bet izrādījās, ka Kristīnas organisms nepieņem narkotikas – ne amfetamīnu, ne metamfetamīnu, ne kokaīnu... Iespējams, tieši tas viņu paglāba no bojāejas.

Vēlāk Kristīna iepazinās ar noziedznieku: “Viņiem ir riskanta dzīve: kaut ko shēmo, zog, vai arī kaut ko tirgo, kādu nogalina... Šķiet, es toreiz iemīlējos. Pēc vairākiem gadiem viņu satiku un nodomāju: kāds gan tomēr tu esi kroplis! Viņš kā reizi tirgoja narkotikas.”

Klientu nekad neesot trūcis: “Ja pats nelieto, tā ir laba nauda. Var sakrāt gan dzīvoklim, gan mājai.” Naudu un daļu narkotiku, kas palika pēc piedzīvotāja aresta, Kristīna glabāja mājās. Viss tika konfiscēts.

Sodāmības “melnā zīme”

Trešajā reizē Kristīna uz zonu devās ar mierīgu sirdi, jo tur pazīst teju katru stūrīti. Tiesa, Mātes un bērna nodaļā viņa ir pirmo reizi. “Te ir citi apstākļi. Labi. Te tu nodarbojies ar savu bērnu. Cits mātās, cits strādā. Es arī ar laiku iešu strādāt. Ko nozīmē bērns, jūs paši zināt. Viņš ar mani ir 24 stundas diennaktī. Man neizdodas mierīgi apsēsties un paēst. Lai varētu nomazgāties, meitenes pieskata... Te ir draudzīgi. Tur (Kristīna norāda uz cietuma kopējo zonu) tu strādā, atnāc no darba un vāļājies. Te tā nenotiek, nevar valstīties. Piecelies kopā ar viņu septiņos – un aiziet! Mazgāties, brokastot, pastaigāties... Viss griežas ap bērnu.”

Kristīna stāsta, ka pēc aizturēšanas viņa divas diennaktis tika turēta īslaicīgās aizturēšanas izolatorā un tikai pēc tam atvesta uz cietumu. Kad viņai atnesa dēlu – zīdainīti, viņa izplūdusi asarās. Ja Kristīnu neizlaidīs, pirms Maksimam aprītēs četri gadi, puisēns nonāks audžuģimenē vai bērnunamā. “Man tā ir ļoti sāpīga tēma. Vakaros pirms gulētiešanas skatos uz viņu, kā guļ, un raudu,” atzīstas Kristīna. Ārpusē ir vecmāmiņa, taču viņai ir 75 gadi un vecuma dēļ var neļaut kļūt par aizbildni. Audžuģimene būtu glābiņš, tomēr tādā gadījumā pēc atbrīvošanas Kristīnai būs grūtāk atgūt dēlu.

“Ja tā būs audžuģimene, neviens tā vienkārši viņu neatdos. Jāiet pie psihologa, speciāla komisija, obligāti jāatrod darbs,” stāsta Kristīna, vēlreiz uzsverot, ka izredzes iziet no cietuma reizē ar bērnu līdzinās teju nullei.

Sieviete tic, ka dēls var kļūt par stimulu, kas neļaus atgriezties pie agrākā rūpala: “Viņš man ir viens. Es nesaprotu tās sievietes, kurām ir daudz bērnu. Ar vienu ir tik grūti tikt galā, bet viņa dzemdējusi piecus. Mani mocītu sirdsapziņas pārmetumi. Es taču viņu laidu pasaulē. Kā? Tas taču ir mans, mana daļiņa. Kā viņam ir? Tāpēc man arī ilgi nebija bērna. Es zināju, ko tas nozīmē, ka tas ir grūti. Tā nu sanāca, ka 36 gadus paliku stāvoklī. Un mana vienīgā kļūda bija, ka tomēr pieķēros tam (narkotikām – red.).”

Cietumā Kristīna apmeklēja manikīra meistara kursus. To var redzēt – rokas ir labi koptas, daudzkrāsaina laka, rotājumi. Viņa jau ir apguvusi amatu un cer, ka brīvībā varēs nodrošināt sevi un dēlu. Kristīna negrasās bērnam stāstīt, ka viņi kopā bijuši cietumā. Baidās – ja tas kļūs publiski zināms, puisēns tiks sāpināts. “Man tas ir apkaunojoši. Es zinu, kā reaģē uz cilvēkiem, kuri ir sēdējuši. No viņiem norobežojas.”

Kristīna nevēlas rādīt savu seju, jo tas var traucēt atrast darbu. Pēc pirmā termiņa strādāja ražošanas uzņēmumā kaitīgos darba apstākļos, tur par viņas pagātņi labi zināja. Otrajā darbavietā viņa sevi neafīšēja. Tur par Kristīnas pagātņi nezina joprojām: “Sēdēt par narkotikām – mūsdienās tās ir beigas. Praktiski – negoda zīme uz mūžu.”

Māksla būt mātei: eksāmenā pagaidām nav izgāzusies

Pēc pirmā cietumsoda Kristīna nomainīja paziņu loku, centās izrauties no agrākās vides. Pat aizbrauca uz Angliju, kur 12 gadus dzīvoja viņas mamma. Taču neiedzīvojās: tur bija garlaicīgi, bet sociālo kontaktu loks aprobežojās ar māti. Tagad viņa ar prieku tur pārceltos – lai norobežotu bērnu no savas kriminālās pagātnes sloga.

Sieviete necenšas sevi attaisnot. Saka, ja reiz vainīga, tad sods saņemts pēc nopelniem. “Agrāk biju mulķīte, ticēju mīlestībai. Un kur tā mani noveda? Es tiku izmantota. Un tā ir vairumā gadījumu. Jaunas meitenes atrod sev visvisādus. Ar gadiem saproti, ka nav nekādas mīlestības. Ir pieķeršanās, ir pateicība.”

Kristīna cenšas būt laba mamma un neatkārtot tās kļūdas, kuras pieļāva viņas māte. “Es saprotu tikai vienu: ar bērnu ir jādarbojas. Ar viņu jāiet uz dārziņu. Jāskaidro, jāmaca rakstīt, lasīt. Skolā notiek tas pats. Kopā jāpilda mājasdarbi. Man tā nebija. Es nekad viņu nesitīšu, ja piečurās gultu. Bet mani sita... Lai visur un visu kontrolētu. Sarunāties ar viņu, darīt visu tā, lai viņš tev ticētu, nevis no tevis baidītos.”

Tikai esi cilvēks

Vika. Bijušo narkomānu nav, ir tikai tādi, kas kādu laiku nelieto

Pirmā prece, ko nozaga Vika – daudz bērnu māte un narkomāne ar septiņu gadu stāžu, bija kafija. Tai sekoja dārga šokolāde, pirmais tiesas spriedums par zādzību un otrs – par narkotiku realizāciju. Tiesa pret Viku bija humāna – viņa varēja saņemt līdz pat astoņiem gadiem, bet sievietei piesprieda divus gadus un divus mēnešus. Viktorija cietumu uztver kā iespēju mainīt dzīvi, bet iziešanu brīvībā gaida ar bailēm, jo “bijušo narkomānu nav”.

Iesēdinās – neiesēdinās. Zilēšana kafijas biežumos

Vika piekrīt runāt, neslēpjot seju. Intervijas laikā viņa necenšas sevi attaisnot, nemēģina kādu iežēlināt un nebārstās ar narkomānu žargonu.

Viktorijas stāsts ir tipisks: par narkotikām notiesāto vidū tādu ir simtiem, pat tūkstošiem. Grūta bērnība, vispirms amfetamīns, pēc tam heroīns. Pirmais tiesas spriedums pēc 180. panta, par zādzību. Otrais – “realizācija”. Reiz viņai palūdza sagādāt narkotikas citam cilvēkam. Tā arī iekrita. Saka, ka viņu iegāzuši.

“Nezinu, kāpēc uzsēdos uz narkotikām,” teic Vika. “Tādā kompānijā nonācu. Neskatoties uz to, ka tobrīd man jau bija mazi bērni, es strādāju. Bet darbā sāka samazināt štata vietas, un viss sagriezās kājām gaisā.”

Pirmā lieta, ko Viktorija nozaga, bija kafija – tā un lielās “Karl Fazer” šokolādes ir ejošākā prece narkomānu vidū. Sieviete strādāja pēc šādas shēmas: lika kafiju maisīnā, ja apsardze ko jautāja, atrunājās, ka to dara ērtību labad, lai rokas būtu brīvākas. Līdzī nēsāja karti ar nelielu naudas summu. Ja prece no veikala nav iznesta un kartē ir nauda, nav arī iemesla aizturēt. Reiz tomēr sistēma pievīla, un Viktorija nonāca cietumā uz trīs mēnešiem.

Narkomāna ikdiena ir vienkārša – uz riņķi griežas vieni un tie paši notikumi un darbības. “No rīta pamosties, tev ir viena doma – kur ņemt? Par kādu naudu? Ja vakarā nav atstātas rezerves, no rīta viss sākas. Protams, skatoties, kādas narkotikas. Es sāku ar amfetamīnu, pabeidzu ar heroīnu. Kad esi jau uzsēdies, no rīta ir viena doma: kur, kā, ko? Ja pamostoties tev ir, ar ko “uzlabot veselību”, tu sāc jau meklēt nākamo devu. Un tā visu dienu. (smejas) Nozagi, ielaidi, nozagi, ielaidi.”

Slepavība, “sanatorija” un pirmais sods

Viktorijas tēvu nogalināja, kad meitenei bija astoņi gadi. Ģimene – vecāki un Vika ar brāli – toreiz dzīvoja Kauguros. “Tēti nodūra,” atklāj Viktorija un pirmo un pēdējo reizi sarunas laikā apraudas. “Mamma viena pati audzināja divus bērnus un maksāja par trīsistabu dzīvokli.” Kad sociālie dienesti piedāvāja bērniem padzīvot internātā, mājās braucot pa brīvdienām, viņa mīļuprāt piekritusi. “Mēs nonācām “sanatorijā” (Sociālās aprūpes centrā, internātā Bulduros – red.). Augām kopā ar tādiem pašiem huligāniem,” stāsta Vika. Internātā viņi nodzīvojuši līdz 16 gadu vecumam.

“Vai pirmo reizi cietumā man bija bail? Nu, nē. Varbūt tāpēc, ka biju daudz dzirdējusi, agrāk pazinu tādas, kas jau sēdējuši... Kad šeit nonācu, satiku pazīstamas meitenes, ar kurām uzaugu kopā “sanatorijā”. Pat vienā kamerā sēdējām,” smaida Vika. “Mēdz runāt par “pierakstīšanos” cietumā. Te nekā tāda nav. Visi ir draudzīgi. Grūtā brīdī palīdzēs, atbalstīs. Padalīsies ar ēdienu un cigaretēm. Neviens nenovēršas, neviens nepazemo.”

Viktorija atzīstas, ka ievērojusi – cietumā viņas raksturs ir mainījies ne uz to labāko pusi. Agrāk viņa bijusi draudzīga, ne agresīva, mēģinājusi izvairīties no konfliktiem. Tagad viņai esot grūti savaldīties un sevi kontrolēt. “Četrās sienās vieni un tie paši cilvēki... Gadās visādi konflikti. Esmu kļuvusi nedaudz asāka. Vairs nenogrudinu konfliktus, bet sadodu citiem. Esmu kļuvusi lecīga... Protams, cietums rūda raksturu. Bet, kad esi četrās sienās, ir vajadzīgi ļoti stipri nervi. Ļoti.”

Vika cenšas pret visu izturēties neitrāli, neveido draudzīgas attiecības un nevienu nelaiž sev pārāk tuvu. “Šis nav labākais variants, kā meklēt draugus. Te katrs ir pats par sevi. Noslēpumus labāk paturēt pie sevis.”

Heroīna varone

“Man deva iespēju atiet, atgūties. Kā saka, padomāt...” teic Viktorija, nenoliedzot, ka sodu saņēmusi pelnīti. “Daudz ko gribētu mainīt, protams. Patīt atpakaļ tos gadus, kad sāku lietot. Jo līdz tam mana dzīve bija, teiksim tā, normāla. Mani tā visnotaļ apmierināja. Audzināju bērnus, man bija darbs un lielā mērā neko vairāk arī nevajadzēja.”

Līdz kuram punktam gribas atīt savu dzīvi, lai kaut ko mainītu? Vika pārlicināti atbild: līdz tam, kad viņa sāka “lietot”. “Tajā nav nekā laba. Ne-kā!” uzsverot zilbes, skaita Viktorija. “Tu jau vairs neredzi no tā nekādu izeju. Izejas nav. Viss! Un, lūk, ir šāda iespēja – atiet. Sēdi gadu, divus vai astoņus, iznāc un atkal sāc lietot. Tu jau bez tā vairs nevari. Man varbūt arī nav tik liela stāža, lai nevarētu pavisam atteikties. Man ir mazs bērns, arī vecākie bērni. Viņiem jau drīz sāksies pieaugušo dzīve... Bet man ir mazs bērns... Lielākās bailes ir par viņu. Baidos viņu pazaudēt. Tam mani vajadzētu noturēt.”

Sieviete ir četri bērni. Ilguciema cietumā viņa ieradās kopā ar jaunāko meitiņu, kurai tad bija divi gadi. Tagad meitenītei ir jau trīs, un viņa varēs palikt ar mammu līdz termiņa beigām. Te visi dzīvo kā viena liela ģimene, logus nesedz restes, cilvēki formastērpos parādās reti. Tādēļ meita nekādus jautājumus neuzdod. “Galvenais, ka mamma ir blakus,” teic Vika, vārds vārdā atkārtojot cietuma priekšnieces Innas Zlatkovskas vārdus.

Vai viņa stāstīs meitai patiesību par cietumu? “Ja prasīs, pateikšu. Ja izaugs bez jautājumiem, tad ne. Varbūt viņa būs pļāpiņa, aizies uz bērnudārzu un izstāstīs. Vai vēl kaut kur. Kāpēc to vajag?”

Vecākie bērni visu zina un saprot. Jāteic gan, kad dēls pajautāja, par ko Vikai piespriests cietumsods, viņa nolēma neatbildēt.

Tikai esi cilvēks

Brīvībā Viktorija kopā ar bērnu izies 2019. gada maijā. Ja paveiksies – nedaudz ātrāk. Pirmo dienu ārpus cietuma sienām viņa vēl neiztēlojas. Vika atceras, ka pēc pirmā termiņa viņa brīvībā izgājusi kā mežone. “Goda vārds! Raustījās no mašīnām. Mani sagaidīja brālis. Man bija bail pat tramvajā iekāpt, nez kāpēc izjutu lielu diskomfortu. Bet tagad – divi gadi, es nezinu, kā būs. Un vēl ar bērnu... Nu, nē... Domāju, viss būs labi.”

“Man vēl šķiet, ka esmu tālu no tā,” atzīstas Viktorija. “Varbūt kaut ko arī esmu mēģinājusi iztēloties. Bet man nav konkrētas nojausmas. Pie šīs dzīves tik ļoti pierodi, ka, iespējams, ir kaut kādas bailes. Kad izej pa vārtiem, tev sākas pavisam cita dzīve. Ko darīt? Kā dzīvot tālāk? Ir kaut kādas bailes.”

Viktoriju atbalsta mamma un civilvīrs – viņas jaunākā bērna tēvs. Pirms nonāca cietumā, Vika paguva kopā ar viņu pastrādāt jaunbūvē un pat aizbraukt peļņā uz Zviedriju. Cietumā viņa ieguvusi krāsotāja diplomu – iespējams, tā būs viņas ceļazīme uz normālu dzīvi: Latvijā atkal ir būvniecības bums, labi meistari vienmēr ir bijuši zelta vērtē. “Protams, es zinu, ka mani gaida un mīl. Ka atbalstīs. Mamma teica, ka mani atbalstīs it visā. Viņa arī ļoti pārdzīvo. Tā arī pateica: “Iznāksi, palīdzēšu it visā, tikai esi cilvēks,”” stāsta Vika.

“Būt cilvēkam” – tas nozīmē dzīvot normāla cilvēka dzīvi, kurā nav vietas narkotikām. Vika zina, ka sevi mainīt ir smagi – viņai trūkst gribasspēka pārvarēt atkarību. Tas ir ellīgs darbs ar sevi. “Skumji, ka es pati

sev esmu tā sagandējusi dzīvi. Visvairāk vainoju pati sevi. Kad sākas šī paškritika... Lielā mērā par to, ka man nav smadzeņu.”

Vai viņa tic, ka varēs atgriezties normālā dzīvē? “Oi... Grūti teikt. Protams, gribu. Taču situācija ir sarežģīta.” Viktorija baidās – ja ārpusē atkal nonāks lokā, kur tiek lietotas narkotikas, viņa var “norauties”. Vajag kādu, kurš viņu varētu atbalstīt. “Ziniet, kā saka: nav bijušo narkomānu, ir tikai tādi, kas kādu laiku nelieto,” viņa nosaka uz atvadām.

Mamma, mani aizveda policija

Marina: fiktīva laulība, pieci gadi, pieci bērni

Rīdziniecei Marinai šī ir trešā reize cietumā, uz pasauli viņa lūkojas nedaudz caur pieri – ar urbjošu skatienu koši zilajās acīs. Marina neuzticas, cenšas sarunu biedru apvest ap stūri, bet vienlaikus viņai piemīt bērnišķīgs naivums. Viņa saka, ka tic mīlestībai un tam, ka visu var labot. Galvenais, lai ārpusē būtu normāls vīrietis. Bet pašlaik viņai ir pieci bērni un vairāk nekā trīs gadi līdz atbrīvošanai.

Vīrs par līgumcenu un “uzmešana” pie baznīcas

Mēs sēžam lapenē pie bērnu rotaļlaukuma. Marinai ir pusstunda laika – līdz drāmas terapijas seansam. Vispirms viņa noslēdzas, sakrusto rokas uz krūtīm un burtiski spiež no sevis vārdus, uz jautājumiem atbildot īsi, aprauti. Galu galā pamazām atbrīvojas.

Arī iepriekšējie cietumsodi Marinai bija narkotiku dēļ. Komplektā nāca fiktīva laulība, tādēļ pie iepriekšējā termiņa tika pielikts vēl mēnesis. Laulībai ar ārzemnieku Marina piekrita, jo vajadzēja naudu – kaut kā bija jāuztur bērni. Uz jautājumu, cik samaksāja, neatbild, vien nosaka – normāli. Laulības lietu dēļ piecreiz braukusi uz Īriju. “Vīrs bija labs. Visu laiku palīdzēja ar naudu brīvībā,” joko sieviete.

Savu trešo termiņu Marina saņēma par narkotiku realizāciju – policija viņu aizturēja kontrolpirkuma laikā.

“Gribēju nopelnīt tikai 30 eiro. Gribēju palīdzēt ģimenei. Es netirgoju. Man piedāvāja, meitene man piespēlēja “uzmetienu” par mazām naudām, mani uzreiz paņēma... Mums bija tikšanās, sazvanījāmies. Bija jāsatiekas pie baznīcas. Blakus bija puisis, liecinieks, kurš redzēja visu, kas notiek. Redzēju, kā piebrauc mašīna. Viņš paskatījās uz mani, mana intuīcija nemeloja. Es jau grasījos aiziet, tikko viņa atnāca. Atgriezies, devu viņai to, ko man lūdza piegādāt. Ņemu naudu – 150 eiro, trīs papīriņi. Kā sāku mīties prom ar velosipēdu, tā viss. Mani gāž zemē. No muguras, no visām pusēm, grūž lejā no riteņa. Un viss,” par savu pēdējo aizturēšanu Marina stāsta saraustīti.

Par Marinu un amfetamīnu

Marinas bērnība pagāja Purvciemā. Pēc tam ģimene pārcēlās uz Sporta manēžas apkaimi un meitene pārgāja uz 44. skolu. Tieši šeit, Maskačkā, viņa arī iepazinās ar narkotikām. Pirmo reizi pamēģinājusi sešpadsmit gados. Kāpēc? Marina uzskata, ka vienkārši ikdienā bija kopā ar tādiem cilvēkiem. Vienlaikus viņa uzsver: nekad neesot bijusi atkarīga no narkotikām, amfetamīnu lietojusi tikai tad, kad pati gribējusi, nevis “lomku” dēļ. Un tomēr meitene skolu nepabeidza.

“Man ir laba ģimene. Mamma, brāļi – vecākais un jaunākais. Mamma iet uz kursiem. Palīdz, kā var, arī ar naudu,” stāsta Marina. Tagad viņa jūtot spēcīgu atbalstu, pirmajā reizē tā neesot bijis. Mammai tolaik nebija ne laika, ne spēka. Kamēr Marina bija ieslodzījumā, tieši viņa audzināja un uzturēja viņas bērnus.

Pirmoreiz Marina tika notiesāta 22 gadu vecumā. Sods bija nosacīts, taču jaunieta nepildīja probācijas programmu un pēc pusotra gada tika izsludināta meklēšanā. Viņu saņēma ciet Ķengaragā, tieši uz ielas. Sieviete bija ceļā uz īres dzīvokli, kad viņu apturēja pašvaldības policija – lai pārbaudītu dokumentus. “Šķiet, es toreiz biju nedaudz iedzērusi, bet es tad nelietoju (narkotikas – red.). Satraukumā zvanīju mātei. Teicu: “Mamm, mani savāca policija. Un mani ved uz cietumu!” Toreiz biju ļoti satraukusies. Bija ļoti lieli pārdzīvojumi. Pirmo reizi nonāc cietumā, dzirdi bausus stāstus. Bet viss bija normāli,” Marina apraksta savas sajūtas par pirmo vizīti Ilģuciema cietumā.

Bailes bija pirmais, ko viņa sajuta, nonākot aiz restēm. Marina nezināja, kādi cilvēki ir cietumā, kā izturēsies pret jauniņo, vai uzreiz neuzkundzēsies. Viņa daudz raudāja, teju dienām ilgi. Rūdītās un pieredzējušās nāca klāt, iepazīnās, mierināja. Brīdināja: nedrīkst ļaut nevienam sev darīt pāri. Kaut gan neviens arī to negrasījās darīt. Drīz viņa sāka mācīties, lai pabeigtu vismaz astoto klasi un varētu strādāt šūšanas cehā. Nāca amnestija, un viņa tika atbrīvota pirms termiņa.

“Izejot pa šiem vārtiem, jūties pavisam citādi. Pavisam. Manuprāt, tās sienas nospiež. Bet, kad izej pa vārtiem, esi tik priecīgs. Tev sirds vai plīst aiz prieka,” atklāj Marina.

Piecas galviņas un mīlotā nodevība

Pirmo meitiņu Marina laida pasaulē 17 gadu vecumā. Tagad vecākajai ir jau vienpadsmit, bērns labi saprot, kur ir mamma, un ar nepacietību gaida, kad viņa būs brīvībā. Pērn tiesa atņēma Marinai tiesības uz bērniem, kas palika brīvībā, nodeva viņus audžuģimenēm. Neraugoties uz to, sieviete apgalvo, ka visus bērnus mīl un uzreiz pēc iznākšanas no cietuma viņus atgūs.

Kas traucēja rūpēties par bērniem brīvībā? Marina teic, ka viņai bijušas problēmas ar dzīvokli. Sociālie darbinieki piedāvājuši bērnus uz laiku izmitināt krīzes centrā. Mēneša laikā Marina atrisinājusi mājokļa jautājumu un gribējusi atgūt bērnus, bet viņi jau bija audžuģimenēs.

“Es nevarēju atrast sev vietu. Biju histērijā, divas trīs dienas raudāju. Pēc tam man pateica, ka viņiem ir laba ģimene. Ģimene, kas ar mums gāja baznīcā Matīsa ielā. Pieklājīga ģimene, viņiem pašiem ir divi bērniņi,” noteic Marina, piebilstot, ka tagad viņa esot mierīga.

Tiesa, sievieti ļoti aizskāris tas, ka viens no audžuvecākiem četrgadīgajam dēlam pateicis, ka viņa īstā māte ir cietumā. Marina domā, ka tādas lietas bērnam nevajadzētu teikt: “Varēja vienkārši pateikt, ka mamma aizbraukusi uz ārzemēm.”

Ar vecāko bērnu tēviem Marina nekontaktējas, neviens no viņiem kuplajai saimei nepalīdz. Divi jaunākie bērni ir no viena vīrieša, bet viņš no Marinas novērsies, kad sieviete nonākusi cietumā. Nolīga viņai advokātu, atsūtīja 100 eiro, bet ar to viņa atbalsts beidzās. Marina visu saprot: viņam ir arī sava ģimene ar bērniem. Acīmredzot neatliek laika domāt par viņu.

Sievietes laimes meklējumu ģeogrāfija ir plaša – Marina paguva padzīvot un pastrādāt Saldū, pēc tam gribēja pārcelties uz Daugavpili, kur “boifriends” pat solījis nopirkt māju. Bet pēc tam sāka krāpt. Viņa savāca mantas un atgriezās Rīgā, bet visus kavaliera centienus pierunāt atgriezties kategoriski noraidīja.

Marinas jaunākajai meitai tagad ir gads un divi mēneši. Septembrī apritēs jau divi gadi, kopš Marina izcieš sodu. Meitenīte ar mammu kopā var būt tikai līdz četru gadu vecumam, tāpēc, ja Marina netiks atbrīvota pirms termiņa, pastāv risks, ka bērns otrpus sētai nonāks bez miesīgās mātes. Vecmāmiņai aizbildniecību nepiešķirs. Marina ļoti cer, ka viņa maksimāli ātri labosies, pabeigs skolu, iegūs specialitāti un brīvībā tiks nedaudz agrāk.

Tā diena pienāks

Neraugoties uz visiem nosacījumiem, termiņiem un nosliecēm, Marina joprojām tic, ka spēs mainīt savu dzīvi: “Nav pareizi kārtējo reizi uzkāpt uz tā paša grābekļa. Lietojot narkotikas vai tirgojot tās, tu jau prātā zini, uz ko ej. Ikviens zina. Jāsaprot, ka jebkurš cilvēks jebkurā brīdī var tevi nodot. Vienam atteiksi, otram atteiksi. Pēc tam tu nonāc šeit. Un nevarēsi izķepuroties. Lai advokāts tevi varētu izvilkt, viņam jāmaksā smuka nauda. Bet, ja tevi tiesā ne pirmo reizi, variantu nav.”

Marinas sapnis ir gaužām vienkāršs – tikt brīvībā, paņemt visus bērnus, atrast normālu vīrieti un censties atgriezties normālā dzīvē. “Kad ej uz skolu, skaties uz tiem vārtiem un domā: pienāks tā diena, kad es caur šiem vārtiem izešu. Es to gaidu,” nopūšas Marina. “Sākumā padzīvošu pie mammas, atradīšu darbu un visu pārējo... Bet šie cilvēki ievelk. Tā ir ļoti dziļa bedre. Un no turienes ir ļoti grūti izrāpties.”